

Uluslararası Öğrencilerin Burslandırılmasında Kamu Kurumlarının Rolü (Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Örneği)*

The Role of Public Enterprises In Awarding Scholarships to International Students (Sample of Presidency For Turks Abroad and Related Communities

Dr. Öğr. Üyesi Abdulmuttalip İŞİDAN

Tokat Gazi Osman Paşa Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi Arap Dili ve Belagati, Tokat, Türkiye
Tokat Gazi Osman Pasha University, Faculty of Islamic Sciences, Arabic Language and Rhetoric, Tokat, Turkey
muttalipisidan@gmail.com
ORCID: 0000-0002-8391-0629

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Types : Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Received : 14.04.2022

Kabul Tarihi / Accepted : 28.04.2022

Yayın Tarihi / Published : 23.05.2022

Yayın Sezonu / Pub Date Season : Haziran / June

Cilt / Volume: 4 • Sayı / Issue: 1 • Sayfa / Pages: 1-8

Atf / Cite as

İŞİDAN, A. (2022). Uluslararası Öğrencilerin Burslandırılmasında Kamu Kurumlarının Rolü (Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Örneği). *AHBV Akdeniz Havzası ve Afrika Medeniyetleri Dergisi*, 4(1),1-8.

Doi: 10.54132/akaf.1103415

İntihal / Plagiarism

Bu makale, en az iki hakem tarafından incelendi ve intihal içermediği teyit edildi.
This article has been reviewed by at least two referees and scanned via a plagiarism software.

Yayın Hakkı / Copyright®

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Akdeniz Havzası ve Afrika Medeniyetleri Dergisi uluslararası, bilimsel ve hakemli bir dergidir. Tüm hakları saklıdır.
Ankara Hacı Bayram Veli University, Journal of Mediterranean Basin and African Civilizations is an international, scientific and peer-reviewed journal. All rights reserved.

Öz: Dünya ülkeleri diğer ülkelerle etkileşimlerini artırmak ve kendi dillerini, kültürlerini uluslararası mecraya taşımak amacıyla çeşitli kültürel faaliyetlerde bulunmaktadır. Bu faaliyetler kapsamında dünyanın farklı ülkelerinde enstitüler açmakta, üniversitelerde kendi dil ve kültürleriyle ilgili bölümler kurmakta ve bunların yanı sıra çeşitli kültürel faaliyetlerde bulunmaktadır. Dünya ülkelerinin yürüttüğü bu faaliyetler kültürel diplomasi olarak adlandırılmaktadır. Kültürel diplomasi duyguların, düşüncelerin, geleneklerin, göreneklerin ve kültürlerin karşılıklı olarak paylaşımıdır. Kültürel diplomasi, ilgili ülkenin kültürünün daha etkin bir şekilde tanıtılmasına, ilgili ülkenin dilinin

* Bu çalışma 29-01 Mayıs 2016 tarihleri arasında Konya'da gerçekleştirilen Uluslararası Öğrenciler Sosyal Bilimler Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

uluslararası mecraya taşınmasına, ilgili ülkenin diğer ülkelerle çeşitli alanlarda iş birliği yapmasına katkı sağlar. Bu kapsamdaki faaliyetlere öğrencilere burs verilmesi, öğrenci değişim programları, kültür merkezleri, konferanslar, konserler, fuarlar, sergiler, ülke tanıtım etkinlikleri örnek olarak verilebilir. Türkiye’de kültürel diplomasi faaliyetleri 1990’lı yıllardan itibaren hız kazanmaya başlamış ve 2000’li yıllardan itibaren büyük bir ivme yakalamıştır. Türkiye, dünya ülkeleriyle kültür merkezleri, eğitim kurumları, yatırımlar, yardımlar, kültürel faaliyetler, burslar aracılığıyla etkin bir kültürel diplomasi yürütmektedir. Bu kapsamda yürütülen uluslararası öğrencilerin burslandırılması faaliyetinde Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı önemli bir rol üstlenmektedir. Bu çalışmada Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı’nın uluslararası öğrencilerin burslandırılması kapsamında yürüttüğü faaliyetler ele alınmış olup bu faaliyetlerin daha etkin yürütülebilmesi için önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Yurtdışı Türkler, Uluslararası öğrenciler, Türkiye bursları, Kültürel diplomasi, Kültürel faaliyetler

Abstract: World countries have various cultural activities to increase their interactions with other countries and carry their languages and cultures to international channels. They open institutions in different countries and departments related to their languages and cultures in universities and have various cultural activities. Cultural diplomacy is the mutual sharing of senses, thoughts, traditions and cultures. The cultural diplomacy contributes introduction of the culture of relevant country in a more efficient way, carrying the language of the relevant county to international channels, and to the cooperation between the appropriate government and other countries in various fields. Awarding scholarships to students, student exchange programs, culture centers, conferences, concerts, exhibitions, country promotion activities may be given as examples. The cultural diplomacy activities have started to accelerate in Turkey since the 1990s and have gained a significant acceleration since 2000s. Turkey carries out efficient cultural diplomacy with world countries through cultural centers, educational institutions, investments, subsidies, cultural activities, and scholarships. Abroad Turks and Relative Communities undertake an important role in awarding the scholarship to international students. In this study, the activities of Presidency of Abroad Turks and Relative Communities in the scope of awarding the scholarship to international students and suggestions shall be made for the efficient operation of these activities.

Keywords: Turks Abroad, International Students, Turkish Scholarships, Cultural Diplomacy, Cultural activities

Giriş

Sömürgecilik Dünya ülkeleri tarafından etkin bir şekilde kullanılan kültürel diplomasi uluslararası ilişkilerde önemli bir rol oynamaktadır. Cummings tarafından *fikirler*, bilgi, değerler, sistemler, gelenekler, inançlar ve diğer kültür yaklaşımlarının karşılıklı anlayış eğilimi ile karşılıklı değiş tokuşu olarak tanımlanan kültürel diplomasi aracılığıyla dünya ülkeleri kendi dillerini, kültürlerini, gelenek göreneklerini tanıtmak, diğer ülkelerle etkileşimlerini artırmak ve kendi kültürleri hakkındaki önyargıları yıkmak amacıyla adeta bir yarış içerisindedirler. Bu bağ-

lamda dünya ülkeleri tarafından dünyanın dört bir tarafında çeşitli faaliyetler yürütülmektedir. (Negiz, 2013, s. 1)

Bu kapsamda yürütülen faaliyetleri farklı ülkelerde enstitüler ve dil kursları açma, konser düzenleme, uluslararası öğrencilere burs verme, öğrenci değişim programları vb. faaliyetler olarak sıralayabiliriz. Bu bağlamda dünyanın önde gelen ülkelerinden Almanya Goethe Enstitüsü'nü, İngiltere British Council'i, Fransa Fransız Kültür Merkezi'ni, İspanya Cervantes Enstitüsü'nü, Çin ise Konfüçyüs Enstitüsü'nü kurmuştur. (Öğüt, 2009: 2) Bu ülkeler, bu enstitülerle kültürel diplomasi faaliyetlerini yürütmektedirler. Türkiye ise 18 Mayıs 2007'de resmi gazete de yayınlanan Yunus Emre Vakfı Kanunu'na istinaden 2009 yılından itibaren dünyanın çeşitli ülkelerinde Yunus Emre Enstitülerini kurmaya başlamıştır. (yee.org.tr, 2022).

Kültürel diplomasi kapsamında yürütülen faaliyetlerin bir diğeri uluslararası Türkiye'de öğrenim görecekt yabancı öğrencilere burs imkanı sunulmasıdır. Dünya ülkeleri uluslararası öğrencilerin kendi ülkelerinde eğitim almaları amacıyla çeşitli burslar vermektedir. Bu kapsamda Türkiye, uluslararası öğrencilere Türkiye bursları adıyla Yurt Dışı Akraba Toplulukları Başkanlığı tarafından yürütülen burslar vermektedir.

Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı

Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı 06.04.2010 tarihinde resmî gazetede yayınlanan kararla Başbakanlığa bağlı müsteşarlık düzeyinde bir kurum olarak kurulmuştur. Kurumun amaçları arasında yurtdışında yaşayan Türk vatandaşlarıyla ilgili çalışmalar yapmak ve sorunlarına çözüm üretmek, soydaş ve akraba topluluklar ile sosyal, kültürel ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi amacıyla bu topluluklara yönelik faaliyetler yürütmek, Avrupa Birliği çerçevesinde yürütülen projeler ile Yükseköğretim Kurulu ve üniversiteler hariç olmak üzere kamu kurum ve kuruluşlarınca ülkemizde eğitim görmesi uygun görülenlerle, uluslararası anlaşmalar çerçevesinde ülkemize gelen öğrencilerin, ülkemizdeki eğitim süreçlerinin başarılı bir şekilde sonuçlandırılması için her türlü esası belirleyerek, ilgili kurumlar arasındaki koordinasyonu sağlamak yer almaktadır. Bu bağlamda başkanlık bünyesinde üç kurul bulunmaktadır. Bu kurullardan Yurtdışı Vatandaşlar Danışma Kurulu dünyanın farklı ülkelerinde yaşayan 80 temsilciden oluşmakta olup yurtdışında yaşayan Türk vatandaşlarıyla ilgili danışma kurulu niteliğini taşımaktadır. İkinci kurul ise Türkiye'de soydaş ve akraba topluluklarla ilgili faaliyetleri bulunan kamu kurumları ve bu konularla ilgili çalışma yapan dernekler, üniversiteler, araştırma merkezleri ve düşünce kuruluşlarının temsilcilerinin katılımıyla oluşan Kültür ve Sosyal İlişkiler Eşgüdüm Değerlendirme Kurulu olup soydaş ve akraba topluluklarla sosyal, kültürel, iktisadi ve diğer alanlarda ilişkilerin

korunup geliştirilmesi ile ilgili esasları ve ülkemiz ile olan ilişkilerinin geliştirilmesi amacıyla yönelik ilgili kurum ve kuruluşların yapacağı çalışmaların ortak stratejisini belirlemektedir. Üçüncü kurul ise Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Kurulu olup uluslararası öğrencilere ilişkin sorunları kurumlar nezdinde takip etmekte ve çalışma sonuçlarını analiz ederek değerlendirmekte ve ulusal ve uluslararası şartlara göre, burs verilecek öğrenci sayısını, burs miktarını, barınma, iâşe ve diğere ödemeler ile ülkemizdeki genel uygulamaları dikkate alarak tedavi giderlerine ilişkin esasları belirlemektedir (Ytb.gov.tr, 2022).

Kültür Bakanlığı'na bağılı olarak faaliyetlerini yürüten Yurtdışı Türkler ve Akra-ba Toplulukları Başkanlığı'nda sekiz daire başkanlığı bulunmaktadır. Uluslararası öğrencilerin burslandırılması iş ve işlemleri de dokuz daire başkanlığından biri olan Uluslararası Öğrenciler Daire Başkanlığı tarafından yürütölmektedir (Ytb.gov.tr, 2022).

Türkiye Bursları

2012 yılında Türkiye bursları adı altında uygulamaya konulan program dünyanın dört bir tarafından öğrenci kabul etmektedir. Bu program kapsamında dünyanın farklı ölkelerindeki öğrenciler Türkiye'de lisans ve lisansüstü eğitim için başvuru yapabilmektedirler. Türkiye 25000'ini burslu olmak üzere 148000 uluslararası öğrenciye ev sahipliğı yapmaktadır.

Türkiye bursları için başvuru sayısı da 2021 yılı itibariyle 178 ölkeden olmak üzere 165 bin 511'e ulaşmıştır. Dünyanın dört bir tarafından başvuru alan Türkiye bursları programı kapsamında öğrencilere burs verilmesi aşağıdaki dört katego-ride ve on altı programda yapılmaktadır: (Turiyeburslari.gov.tr, 2022)

1. Lisans Bursları

Bu burs kapsamında öğrenciler üniversitelerin lisans bölümlerine yerleştirilmektedir. Bu çerçevede öğrencilere aylık 1000 liralık ödeme yapılmasının yanı sıra öğrenciler üniversite harcından muaf olmaktadır. Bunun yanı sıra öğrencilerin 1 yıllık Türkçe dil kursu ücreti, barınma giderleri, sağıık sigortası giderleri ve 1 kereye mahsus olmak üzere gidiş dönüş bileti masrafları karşılanmaktadır. Bu burs için Türkiye Bursları Başvuru Sistemi üzerinden başvuru yapılmaktadır (Turiyeburslari.gov.tr, 2022).

2. Lisansüstü Burslar

Bu burs kapsamında öğrencilere Türkiye'deki üniversitelerde yüksek lisans, doktora yapma imkânı sunulmaktadır. Bu kapsamda öğrencilerin barınma, sağıık sigortası, üniversite harcı masraflarının karşılanmasının yanı sıra yüksek lisans için

aylık 1400, doktora için aylık 1800 lira ödeme yapılmaktadır (Turkiyeburslari.gov.tr, 2022).

3. Sanat Burs Programı

Sanat Burs Programı; lisans, yüksek lisans ve doktora (sanatta yeterlilik) düzeylerinde verilir ve tüm ülkelerden adaylara açıktır. Bu program kapsamında, özel yetenek sınavıyla öğrenci alan fakültelerin sanatla ilgili bölümleri; lisans, yüksek lisans ve doktora (sanatta yeterlilik) adaylarına sunulur (Turkiyeburslari.gov.tr, 2022).

4. Üstün Başarı Burs Programı

Bu burs programı akademik başarısı yüksek olan Türkiye burslusu öğrenciler için sağlanan bir programdır. Bu kapsamda not ortalaması 4 üzerinden 3,50 veya üzerinde olanlara, ülkelerindeki ulusal sınavlarda dereceye girenlere, TÜBİTAK projeleri kapsamında çalışma yürütenlere, patent belgesi alanlara burs sağlanmaktadır. Bu kapsamda öğrencilere ödenen burs miktarı eğitim düzeylerinde aldıkları bursun iki katıdır (Turkiyeburslari.gov.tr, 2022).

5. Araştırma Bursu Programı

Bu program uluslararası akademisyenlerin, araştırmalarının Türk akademisyenlerle birlikte çalışma yapmalarına imkân vermektedir. Bu kapsamda bursiyere 4000 lira ödeme yapılmakta olup burs programı yıl boyunca başvuruya açıktır (turkiyeburslari.gov.tr, 2022).

6. Kamu Görevlileri ve Akademisyenler için Türkçe İletişim Programı

Bu program kapsamında Türkiye hakkında bilgi sahip olmak isteyen ve yakından tanımak isteyen diplomatlar, akademisyenler ve araştırmacılara burs imkânı sağlanmaktadır. Program kapsamında bursiyere 3000 lira ödeme yapılmakta olup barınma giderleri karşılanmaktadır.

Burs İmkânları

1. Aylık burs ödemesi

Öğrencilere lisans düzeyinde 1000 lira, yüksek lisans düzeyinde 1400 lira, doktora düzeyinde 1.800 lira ödeme yapılır.

2. Barınma

Türkiye Burslusu öğrenciler, devlet yurtlarında ücretsiz olarak konaklayabilmektedir.

3. Üniversite öğrenim harcı

Türkiye Burslusu öğrenciler, yerleştirildikleri üniversitelerdeki eğitim ücretini ödemezler.

4. Sağlık giderleri

Türkiye Burslusu öğrenciler, sağlık güvencesi altındadırlar.

5. Türkçe dil eğitimi

Türkçe bilmeyen Türkiye Burslusu öğrencilere, 1 yıl süreyle Türkçe eğitimi verilir.

6. Geliş-gidiş ulaşım katkısı

Türkiye burslusu öğrencilere, ülkemize ilk geldiklerinde ve öğrenimlerini tamamladıktan sonra ülkelerine dönüşlerinde, ulaşım masrafları için ödeme yapılır. (Türkiyeburslari.gov.tr, 2022).

Burs Başvuru Şartları

Başvurulan burs düzeyine göre bir alt düzeydeki programdan (örneğin doktora için yüksek lisans programından) mezun ya da içinde bulunulan akademik yılın sonunda mezun olabilecek durumda olan adaylar Türkiye Burslarına başvurabilir. Başvuru için en üst yaş sınırı lisans programları için 21 yaş, yüksek lisans programları için 30 yaş, doktora programları için 35 yaş ve araştırma bursu için 45 yaşdır. Burs başvuruları www.turkiyeburslari.gov.tr adresinden online olarak yapılmaktadır. Başvuru için asgari başarı kriteri lisans için %70, yüksek lisans ve doktora için %75 sağlık bilimleri alanları için ise % 90'dır (turkiyeburslari.gov.tr, 2022).

Bursiyer Seçimi

Türkiye Burslarına yapılan başvuruların değerlendirmesi iki aşamalı olarak gerçekleştirilir:

1. Başvuruya uygunluk ve akademik başarı
2. Mülakat

Öğrencilerin başvuruları incelendikten sonra eksiksiz başvuru yapan adaylardan akademik olarak yeterli görülenler mülakata davet edilirler. Mülakatlar adayların buldukları ülkelerde yüz yüze, Türkiye Cumhuriyeti dış temsilciliğinin olmadığı ülkelerde ise iletişim araçları kullanılarak gerçekleştirilir. Mülakat sürecinde akademisyenlerden ve Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkan-

liğından uzmanlardan oluşan heyetler mülakatı gerçekleştirirler. Bu iki aşama sonucunda başarılı olan öğrenciler üniversitelerin uygun görülen programlarına yerleştirilirler. (Türkiyeburslari.gov.tr, 2022)

Sonuç

Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı Türkiye bursları adıyla uluslararası öğrencilerin burslandırılmasında aktif rol oynamaktadır. İlgili kurum Türkiye burslarının tanıtılması, turkiyeburslari.gov.tr adresinden başvuruların alınması, başvuruların değerlendirilmesi, burs mülakatlarının yapılması, öğrencilerin burslandırılması, üniversitelerin uygun programlarına yerleştirilmesi sürecini yürütmektedir. Uluslararası öğrencilere Türkiye burslarının sağlanması fırsatları da beraberinde getirmektedir:

- 1- Türkçenin öğretilmesi, Türk kültürünün ve gelenek göreneklerinin tanıtılmasına imkân sunmaktadır.
- 2- Kültürel diplomasinin bir parçası olan uluslararası öğrencilerin burslandırılması aracılığıyla Türkiye'nin dünya ülkeleri arasında daha etkin bir konuma gelmesini sağlar.
- 3- Türkiye'ye yeni bir imaj kazandırarak uluslararası öğrencilerin eğitimi Türkiye'nin cazibe merkezi haline getirilmesine fırsat verir.
- 4- Yabancı öğrencilere burs verilmesi ve öğrencilerin Türkiye'de eğitim görmesi Türkiye'nin yurtdışında tanınmasına imkân sağlar.

Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları başkanlığının idaresinde Türkiye bursları markasıyla 2012 yılından beri uluslararası öğrencilere burs sağlayan Türkiye'nin bursları daha etkin bir şekilde kullanılmasına aşağıdaki öneriler katkı sağlayabilir:

- 1- Türkiye bursları medya ve diğer kanallarla uluslararası mecrada etkin bir şekilde tanıtılmalıdır.
- 2- Bürokratik engellerin ortadan kalkması amacıyla yasal düzenlemeler yapılmalıdır.
- 3- Türkiye'deki üniversiteler dünya sıralamasına girerek uluslararası öğrenciler için cazibe merkezi haline getirilmelidir.
- 4- Barınma imkânları iyileştirilmelidir
- 5- Mezun olan öğrencilerin diplomalarının tüm dünya da geçerli olması için diğer ülkelerle protokoller imzalanmalıdır.

Kaynakça

- Negiz, M. (2014). "Kamu Yönetiminde Etik ve Önemi", 3. Dünya Türk Forumu "Türk Cumhuriyetleri; Kültür Diplomasisi ve Turizm" | "Türk ve Ermeni Diasporaları; Kamu Diplomasisi: Fırsatlar ve Riskler" (28 - 30 Mayıs 2014), Edirne - Türkiye |TASAM ss. 1-11.
<https://www.turkiyeburslari.gov.tr/nedenturkiyeburslari> (Erişim Tarihi: 15.03.2022).
<https://www.turkiyeburslari.gov.tr/bursprogramlari> (Erişim Tarihi: 15.03.2022).
<https://www.turkiyeburslari.gov.tr/degerlendirmesecimsureci> (Erişim Tarihi: 15.03.2022).
<https://www.yee.org.tr/> (Erişim Tarihi: 10.03.2022).
<https://www.ytb.gov.tr/kurumsal/baskanligimiz-2> (Erişim Tarihi: 11.03.2022).
<https://www.ytb.gov.tr/teskilat-semasi> (Erişim Tarihi: 12.03.2022).
<https://www.ytb.gov.tr/kurumsal/mevzuat> (Erişim Tarihi: 12.03.2022).
<https://www.ytb.gov.tr/uluslararasi-ogrenciler/> (Erişim Tarihi: 12.03.2022).